

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 819/2016
11.05.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Бранислава Босиљковића, чланова већа, у правној ствари тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде и државне управе, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради рехабилитационог обештећења, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1995/15 од 10.02.2016. године, у седници одржаној 11.05.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1995/15 од 10.02.2016. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 191/14 од 12.12.2014. године, одбијен је тужбени захтев којим је тужилца тражила да се обавезе тужена да јој на име рехабилитационог обештећења - накнаде материјалне и нематеријалне штете плати укупно 73.930.140,00 динара и то: 11.680.000,00 динара на име неплаћеног рада обављеног у радно време, а 37.793.300,00 динара на име обављеног прековременог рада, на име разлике у висини плате пре и после штетног догађаја 15.189.740,00 динара, на име губитка пензије 3.744.000,00 динара, губитка бенефицираног радног стажа 4.407.000,00 динара, разлике у пензијама 11.160.000,00 динара, губитка стана 7.000.000,00 динара, као и по 10.000.000,00 динара на име душевних болова због противправног лишења слободе и на име претрпљеног страха, као и захтев да се тужена обавезе да јој накнади трошкове парничног поступка. Истом пресудом тужилца је ослобођена плаћања судских такси, али је обавезана да туженој накнади трошкове парничног поступка од 45.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда Новом Гж 1995/15 од 10.02.2016. године, жалба тужиле је одбијена, као неоснована и првостепена пресуда потврђена.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужила је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, ("Сл. гласник РС", бр.72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374.став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка због којих се она може изјавити, применом члана 407. став 1. ЗПП.

Према чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, отац тужиле, ББ, након другог светског рата живео је у ..., где је радио као активно војно лице, капетан 1. класе. Ухапшен је 16.12.1952. године и транспортован у затвор у Нишу, где је против њега вођен истражни поступак. Пресудом Војног суда у Скопљу од 03.12.1953. године оглашен је кривим за кривично дело контрареволуционарног напада на друштвено и државно уређење ФНРЈ и осуђен на казну строгог затвора у трајању од 5 година и ограничење грађанских права у трајању од 1 године. Пресудом Врховног војног суда од 03.02.1954. године, преиначена је првостепена одлука само у погледу казне, тако што је осуђен на казну строгог затвора у трајању од 4 године, док је у осталом делу побијана одлука потврђена. Након осуде пребачен је на Голи оток, одакле је пуштен 29.11.1956. године. ББ је преминуо 25.03.2012. године. Решењем Вишег суда у Новом Саду Рех 89/13 од 18.02.2014. године, усвојен је захтев овде тужиле за рехабилитацију пок. ББ, оца тужиле, и утврђено да се рехабилитовано лице сматра неосуђиваним и да су ништаве од доношења, наведена пресуда Војног суда у Скопљу и пресуда Врховног војног суда, али је одбијен захтев у делу којим је тражено да се утврди да су ништаве и све правне последице укључујући и одузету имовину. Судови су утврдили и да је тужила рођена ... године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, побијаном одлуком је, правилном применом материјалног права из члана 21. став 2. и члана 26. став 3. у вези члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији („Сл. гласник РС“ бр.92/11), одбијен тужбени захтев, као неоснован.

Наиме, одредбом члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији, прописано је да захтев за рехабилитацију могу поднети деца лица из члана 1. став 1. овог Закона (а то су лица која су из политичких, верских, националних или идеолошких разлога, лишена живота, слободе или других права до дана ступања на снагу овог закона) која су, за време трајања повреде права и слободе родитеља, рођена у установама за извршење санкција, односно која су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања једног, другог или оба родитеља. Применом члана 21. став 1. истог Закона, лица из члана 7. тачка 5. имају право на здравствену заштиту и друга права из здравственог осигурања, као и право на рехабилитационо обештећење, у складу са одредбом члана 26. став 3. овог закона, а према ставу 2. истог члана, ово право имају и брачни друг, деца и родитељи, односно браћа, сестре и ванбрачни партнер рехабилитованог лица, у складу са одредбом члана 26. став 4. овог закона. Одредбом члана 26. став 3. и 4. Закона, прописано је да лице из члана 7. тачка 5.

овог Закона има право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе, у складу са законом којим се уређују облигациони односи (став 3.), а да лица из члана 21. став 2. овог закона имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти рехабилитованог лица, под условом да је између њих и умрлог рехабилитованог лица постојала трајнија заједница живота, такође у складу са законом којим се уређују облигациони односи (став 4.).

Имајући ово у виду, Врховни касациони суд налази да другостепени суд основано закључује да правилна примена цитираних законских одредаба подразумева да деца рехабилитованих лица (односно лица која су из политичких, верских, националних или идеолошких разлога, лишена живота, слободе или других права), имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе својих родитеља, али само ако је испуњен и услов из члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији, односно да су за време трајања повреде права и слободе својих родитеља, рођена у установама за извршење санкција, или да су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања једног, другог или оба родитеља. То даље значи да право на овај вид накнаде нематеријалне штете имају само деца рехабилитованих лица која су рођена пре или у току лишења слободе својих родитеља.

Судови су утврдили да је ББ био лишен слободе у периоду од 16.12.1952. до 29.11.1956. године, а да је тужиља рођена ... године, дакле после његовог пуштања на слободу, чиме није испуњен и други услов из члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији, односно да је расла без родитељског старања од стране свог оца за време трајања његовог лишења слободе, што њен тужбени захтев у овом делу чини неоснованим.

Право на накнаду штете за претпљени страх, Законом о рехабилитацији није предвиђен као вид нематеријалне штете ни за рехабилитована лица, па самим ни за остала лица обухваћена чланом 7. овог Закона, па је правилно захтев тужиље одбијен и у овом делу.

Побијаном одлуком одбијен је и тужбени захтев којим је тужиља тражила да се тужена обавезе да јој накнади материјалну штету (ближе одређену изреком првостепене одлуке), уз правилну примену члана 21. став 3. и члана 26. став 1. до 3. Закона о рехабилитацији, с обзиром да право на враћање конфисковане или одузете имовине, право на обештећење за ту имовину, као и право на обештећење за материјалну штету насталу због повреде права и слобода, имају само рехабилитована лица. Право на обештећење за конфисковану имовину могу остварити и наследници рехабилитованог лица, али само у случају да су рехабилитована лица за живота остварила право на враћање те имовине.

Тужиља јесте законски наследник сада покојног ББ, али у овом поступку не може основано потраживати накнаду тражене материјалне штете ни по основу наслеђа иза свог оца, јер према Закону о наслеђивању, заоставштину представљају само права подобна за наслеђивање која су оставиоцу припадала у тренутку смрти. Права подобна за наслеђивање су само она права која је оставилац остварио, односно која су му призната до момента смрти, што не подразумева и право на потраживање одређеног права уместо њега (оставиоца), осим у случају

када је то посебним законом изричито предвиђено, као што је то у конкретном случају право на подношење захтева за рехабилитацију.

Имајући ово у виду, као и да ББ за живота није признато право на накнаду било ког вида материјалне штете, коју је трпео због утврђене повреде права и ограничења слободе, то је и захтев тужиље за накнаду тражене материјалне штете неоснован, како то правилно закључују и нижестепени судови.

На основу изнетог, применом члана 414 став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић